

Tisztelt Pedagógusok, kedves diákok!

Nagy szeretettel köszöntök mindenkit Gyulai Líviusz Kossuth – díjas grafikusművész, animációs filmrendező kiállításán. Örömmel köszöntöm én is körünkben a művészt és kedves feleségét. Nagy öröm, hogy újra találkozhatunk, hiszen pár évvel ezelőtt a Pásztói Múzeumban rendeztem kiállítást a grafikáiból, majd pedig a salgótarjáni múzeumban a mai magyar animáció mesterei c. kiállításon tekinthettük meg az rajzfilmjeit és az azokhoz készült grafikákat.

Egy személyes dolgot szeretnék elmondani: művészet-történészként, de akár már korábban is sokszor úgy vásároltam könyveket, hogy nemcsak magát az író, a művet vagy a tartalmat néztem, hanem, hogy ki illusztrálta azt. Még nem ismertem személyesen Gyulai Líviuszt, de ha láttam, hogy valamelyik – számomra addig ismer-

etlen - könyvet ő illusztrált, azonnal megvásároltam, mert tudtam, az csak jó könyv lehet. Sosem csalódtam.

Jelen kiállítás Gyulai Líviusz grafikai munkásságába ad betekintést. Az irodalmi művekhez készült illusztrációi mellett, mint például Babits Mihály: Jónás könyve, Cervantes: Don Quijote, Lázár Ervin: Magyar mitológia, Mikszáth: A pénzügyminiszter reggelije, Balzac: Borsos történetek mellett legújabb animációs filmjeiből is, így többek között a Komisz kölyökből láthatók rajzai. A világ- és a magyar irodalom legnagyobb szerzőit illusztrálta a legmagasabb színvonalon. Megnyitóbeszédemben nagyon sokszor előfordul majd az a bizonyos *leg* szócska, s ez annak köszönhető, hogy Gyulai Líviusról csak felsőfokban tudok beszélni, mert számomra ő a magyar grafika egyik legnagyobb mestere, aki olyan briliáns technikai tudással rendelkezik, mely segítségével igényes és elkötelezett műgonddal megrajzolt alkotások születnek. Minden egyes grafikai lapja, illusztráci-

ója arról tesz tanúbizonyságot, hogy egy rendkívül művelt, sokat olvasott ember ő, aki – ő maga is mondja, „az író társa kell, hogy legyen, de egy kicsit művelődéstörténész is, hiszen annyiféle térben és időben kell utaznia.” Úgy gondolom, hogy az irodalmi művek állandóan rajzolásra készítetik, csak így lehet az, hogy ilyen rengeteg alkotás került ki a kezei alól. Ezek az illusztrációk azonban nem szorosan az irodalmi művet jelzik, hanem annak a hangulatát, az abból kapott élményt, s amelyek a szövegkörnyezet nélkül is megállják a helyüket.

Minden egyes műve egy-egy tanítást fejez ki sajátos előadásmódban: humorral, tréfával, szeretettel és bölcsességgel, jókedvvel és sokszor fanyar fintorral. A groteszk és a humor Gyulai Líviusznál fontos elem, mely mindig valahonnan előbukkan, akár grafikáiról, akár animációs filmjeiről van szó. Ugyanígy a pajzán ábrázolás is. A pajzán irodalom jelenléte egyidős az emberiség szexuális öntudatra ébredésével. Az ókori görögöktől

számos pikáns jelenetet megörökítő cseréptöredék maradt ránk, a hetérák pedig "társadalmi intézmények" voltak az ókori városállamokban, szépségüket elismerés és csodálat övezte, létük nem volt megbotránkoztató. A régi Indiából származó, a mai napig népszerű *Káma-Szútra* bizonyítja, hogy a szexuális örömszerzés ezernyi válfaját ismerték már akkor is, és cseppet sem gondolták bűnnek. Sőt, egyenesen az istenekkel való egyesülést képviselte. Ugyanígy Gyulai Líviusz majd minden alkotásán láthatunk vagy csintalankodó isteneket, évődő párokat, kacér hölgyeket. Néhol a szent nász, néhol a termékenység, néhol „csupán” a gyönyör jelképeként. A lényeg itt is az ábrázolás mikéntjén van, még ha a téma sok helyütt ugyanaz is, a stílus és a szellem felbecsülhetetlen értékeket képvisel, s Gyulai Líviusznál magas szintre emelkedik. Így látjuk hát a görög mitológiai lapokon a mindig férfias Zeust, vagy Aphroditét, a szerelem, a szépség és a szexuális gyönyör istennőjét. Vagy a vérbő férfilegendát, Casanovát, esetleg a Borsos törté-

netek íróját, Balzacot. A Sárkány és szűz c. grafikai lapon konkrét tanítást olvashatunk ki. A mesék és mondák szerint a sárkányok kincseket őriznek és szüzeket rabolnak el. Szimbolikusan a kincs és a szűz a lélek gazdagságát és tisztaságát jelképezi. A hős célja ennek a spirituális tisztaságnak a megszerzése, "kiszabadítása". A sárkánnyal vívott harc a saját belső harcunk a kozmikus energia ismeretével és használatával. A tanulás, a szellem és a lélek képességeinek kihasználása, és "belső sárkányunk" megzabolázása által a sárkány a bölcsesség és a kozmikus tudás jelképévé válik. Ugyancsak tanulságos Jónás könyve is, mely több ízben megihlette Gyulai Líviust, hiszen a Jónás történetet önálló lapokon, sőt animációs filmben is feldolgozta, más-más kicsengéssel. Míg az animációs film Jónása, akit a cethal bekapott, egészen addig rendezkedik be a cethal gyomrában, míg a nagy hal ki nem múlik azt jelképezve, hogy lakhelyünket mi is így tesszük tönkre. Ám a Babits – féle Jónás könyve többek között azt firtatja, hogy mit tehet,

illetve mit kell tennünk, ha a világot erkölcsileg romlottnak, végveszélybe sodródónak tapasztaljuk. „Mi közöm nékem a világ bűnéhez? Az én lelkem csak nyugalmat éhez. Az Isten gondja és nem az enyém: senki bajáért nem felelek én.” Jónás menekül az Úr parancsa elől, csendes magányba vágyik, ahol elrejtőzhet embertársai és az Isten elől. Úgy érzi, semmi köze nincs más emberekhez, Isten feladata róluk gondoskodni. De megtehetjük-e ezt. A választ Gyulai Líviusz grafikai is egyértelműen megadják: nem: egyikünk sem menekülhet az Úr parancsa elől. Mindenkinek megvan a maga feladata. Ti, kedves diákok most jártok azon az úton, amikor eldől, ki tudja majd a jövőben szolgálni az emberiséget: ki tanítással, ki számolással, ki írással, s ki úgy, mint Gyulai Líviusz rajzolással. S ezt most mi nagyon köszönjük neki.